

УДК: 347.4:37.015

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1\(18\)-805-817](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1(18)-805-817)

Світлак Ірина Іванівна доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0002-4408-6868>

Шпортун Оксана Миколаївна доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-8186-406X>

Поджаренко Катерина Євгенівна кандидат юридичних наук, директор КЗ «ЗОШ I-III ступенів № 18 ВМР», м. Вінниця, <https://orcid.org/0000-0001-7201-6659>

ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ З НАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПОСЛУГ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Анотація. У статті здійснено комплексний нормативно-правовий і міждисциплінарний аналіз цивільних правовідносин, що виникають у зв'язку з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг у закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та стрімкої цифровізації освітнього середовища. Актуальність проблематики зумовлена, з одного боку, підвищенням потреби учнів у психологічній підтримці та необхідністю раннього виявлення дітей, які потребують допомоги через особливості емоційного/психічного стану та труднощі навчання, а з іншого - інституційною потребою забезпечити безперервність супроводу, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Враховано появу загальнодержавних підходів до надання послуг у сфері психічного здоров'я із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій та підвищені вимоги до технічної організації і захисту персональних даних, що актуалізує перенесення відповідних стандартів безпеки у сферу психолого-педагогічних послуг закладів освіти.

Обґрунтовано, що договірний механізм надання додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг, запроваджений Постановою КМУ № 88 від 14.02.2017 р, відображає приватно-правову природу відповідних відносин та реалізацію принципу свободи договору в освітньому середовищі. Окреслено коло надавачів послуг (педагогічні працівники закладу, залучені фахівці на умовах цивільно-правових договорів, працівники інклюзивно-ресурсних центрів тощо).

Виявлено системні фінансові обмеження, які впливають на реальну доступність таких послуг: за офіційними даними, державна підтримка у 2025 році залишилася на рівні 2024 року, при цьому потреба у фінансуванні суттєво перевищує наявні ресурси, що підсилює навантаження на місцеві бюджети та створює ризики переривання супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Наукова новизна полягає у поєднанні цивілістичного аналізу з викликами цифровізації та у формуванні мінімальних договірних гарантій для онлайн-надання психолого-педагогічних послуг: визначеність предмета й обсягу послуги, порядок взаємодії з батьками/законними представниками, вимоги до конфіденційності та захисту даних, умови фіксації/підтвердження наданих послуг і критерії якості. Теоретичне значення полягає в уточненні дискусійних аспектів правової природи психолого-педагогічних послуг в освітньому середовищі та необхідності комплексного нормативного аналізу цієї сфери. Визначені орієнтири удосконалення договірної та організаційної моделі надання психолого-педагогічних послуг учням з особливими освітніми потребами в умовах цифровізації освітнього середовища.

Ключові слова: психолого-педагогічні послуги, освітня послуга, цивільні правовідносини, договір, цифровізація, особи з особливими освітніми потребами, психологічна служба, психолого-педагогічний супровід, система освіти, заклад освіти, сфера охорони здоров'я.

Svitlak Iryna doctor in juridical sciences, professor, professor of the department of law and humanities, Vinnytsia education and research institute of economics, West Ukrainian National University, Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0002-4408-6868>

Shportun Oksana PhD in Psychology, professor, Head of the Department of Psychology Communal Institution of Public Higher Educational Establishment «Vinnytsia Academy of Continuing Education», Vinnytsia, <https://orcid.org/0000-0001-8186-406X>

Podzharenko Kateryna candidate of law, principal of the Municipal Institution «General Secondary School of I-III levels № 18 of the Vinnytsya City Council», Vinnytsya, <https://orcid.org/0000-0001-7201-6659>

CIVIL LEGAL RELATIONS IN THE PROVISION OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SERVICES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

Abstract. The article provides a comprehensive regulatory and interdisciplinary analysis of civil legal relations arising from the provision of psychological and

pedagogical as well as correctional and developmental services in general secondary education institutions under martial law and the rapid digitalization of the educational environment. The relevance of the topic is driven, on the one hand, by the growing need of students for psychological support and the necessity of early identification of children who require assistance due to specific emotional and/or mental conditions and learning difficulties, and, on the other hand, by the institutional need to ensure continuity of support, including through the use of information and communication technologies.

The study takes into account the emergence of nationwide approaches to the delivery of mental health services using information and communication technologies and the increased requirements for technical organization and personal data protection, which the extension of appropriate safety standards to psychological and pedagogical services in educational institutions.

It is substantiated that the contractual mechanism for providing additional psychological and pedagogical and correctional and developmental services, introduced by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 88 of 14 February 2017, reflects the private-law nature of the respective relations and the implementation of the principle of freedom of contract within the educational setting. The range of service providers is outlined (the institution's pedagogical staff, external specialists engaged under civil-law contracts, staff of inclusive resource centers, etc.).

Systemic financial constraints affecting the actual availability of such services are identified: according to official data, state support in 2025 remained at the 2024 level, while the need for funding significantly exceeds available resources, which increases the burden on local budgets and creates risks of interruption of support for children with special educational needs.

The scientific novelty lies in combining a civil-law analysis with the challenges of digitalization and in formulating minimum contractual safeguards for the online delivery of psychological and pedagogical services: clearly defined subject matter and scope of the service, procedures for interaction with parents/legal representatives, requirements for confidentiality and data protection, conditions for recording/confirming services provided, and quality criteria. The theoretical contribution consists in clarifying debatable aspects of the legal nature of psychological and pedagogical services in the educational environment and substantiating the need for a comprehensive regulatory analysis of this area. The article also outlines guidelines for improving the contractual and organizational model for providing psychological and pedagogical services to students with special educational needs in the context of the digitalization of the educational environment.

Keywords: psychological and pedagogical services, educational service, civil legal relations, contract, digitalization, persons with special educational needs, psychological service, psychological and pedagogical support, education system, educational institution, healthcare sector.

Постановка проблеми. Запит на психологічну допомогу в умовах повномасштабної затяжної війни в Україні є надзвичайно високим серед усіх верств населення. Не виключенням є учасники освітнього процесу, а професійність та доступність отриманих ними різноманітних психологічних послуг з відновлення та збереження психічного здоров'я не менш важливі, ніж стандарти якості освіти. Окремо загострилась проблема реалізації та захисту права українських дітей на доступні, якісні та, першочергово, безпечні освітні послуги. В таких реаліях гарантувати дотримання конституційного права дитини з особливими освітніми потребами не лише на безперервне здобуття освіти, доступний освітній простір, але і на якісне та професійне надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг надзвичайно важко. Тому дослідження сучасного етапу розвитку психологічної служби у системі освіти крізь призму розширення її функціоналу, оновлення відомчої нормативно-правової бази, міжсекторальної взаємодії та стрімкої цифровізації сфери послуг (онлайн-платформи для консультування та навчання, впровадження цифрових сервісів, електронного документообігу тощо) має теоретико-прикладне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В аналітичних матеріалах, розроблених ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» щодо діяльності психологічної служби у системі освіти України та пріоритетних напрямках психологічного супроводу та соціально-педагогічного патронажу учасників освітнього процесу в 2025/2026 навчальному році, йдеться, що «період дії воєнного стану в Україні суттєво активізував розвиток та роль психологічної служби у системі освіти України, зокрема в напрямі кризового консультування, першої психологічної допомоги, збереження психічного здоров'я та психосоціальної підтримки» [1]. Переважно в сучасних наукових публікаціях представників психологічної та педагогічної наук (А. Душка, Л. Гречко, Г. Соколова, Л. Козак, Л. Ребуха, О. Бацилева та ін.) крізь призму міждисциплінарного підходу висвітлюються питання психолого-педагогічного супроводу. Заслужують на увагу результати наукових досліджень цивільно-правової природи відносин щодо надання психологічних послуг, представлений в роботах С. Адамової, Е. Костик, О. Кучеренко, О. Поясник та ін. Незважаючи на жвавий інтерес до проблематики та на значний внесок провідних вчених, варто вказати, що питання надання психолого-педагогічних послуг в освітньому середовищі в юридичній площині, зокрема в контексті визначення правової природи правовідносин, в яких об'єктом є освітня послуга, вирізняється дискусійністю та потребує комплексного науково-теоретичного та нормативного аналізу.

Мета статті – з урахуванням стратегічних напрямів розвитку психологічної служби в системі освіти, здійснити нормативний аналіз та науково-теоретичну оцінку правовідносин з надання психолого-педагогічних послуг у закладах загальної середньої освіти особам з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану та стрімкої цифровізації освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років спостерігається стійке погіршення психоемоційного стану не лише такої уразливої категорії учасників освітнього процесу як особи з особливими освітніми потребами, але і звичайних школярів.

В системі освіти діти з особливими освітніми потребами є найбільш вразливою категорією, які в умовах війни та постійної небезпеки потребують комплексної підтримки та системної уваги. Відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 1. Закону України «Про освіту» (далі - Закон) такі учасники освітнього середовища як «особа з особливими освітніми потребами» нормативно визначені як: «... особи, що потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту...» [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 19 Закону уповноважені державні органи та органи місцевого самоврядування зобов'язані створювати умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів [2]. Для досягнення цієї мети ще у перші місяці війни відбулось стрімка модернізація освітнього процесу відповідно до нових викликів та загроз, а саме: унормовано питання надання державних гарантій та їх реалізації усім учасникам освітнього процесу, удосконалено механізми забезпечення створення безпечного освітнього середовища, організації здобуття освіти, освітнього процесу у формі найбільш безпечній для життя і здоров'я людей в умовах війни.

Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для державної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, а саме - надання додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг регламентовані Постановою КМУ від 14.02.2017 р. № 88 [3].

За офіційними даними, надання державної підтримки особам з особливими потребами у 2025 році залишилось на рівні 2024 року – 304 595, 3 тис. гривень. МОН України, будучи головним розпорядником субвенції констатує, що обсягу коштів субвенції недостатньо для надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами для оплати психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг у повному обсязі. Загальна потреба на забезпечення фінансування таких послуг для усіх осіб з особливими освітніми потребами на кожному рівні підтримки становить 1 685 360 тис. гривень. Частка держави у фінансуванні проведення (надання) корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг для осіб з особливими освітніми потребами у 2025 році становить 19 % від потреби (для осіб, які навчаються дистанційно, – 9 %) [4].

Отож, фактична можливість надавати додаткові послуги з психолого-педагогічного супроводу за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, коштів місцевих бюджетів, інших джерел в сучасних

реаліях під загрозою. Наразі в освіті виникла ситуація із нестачею коштів субвенції з державного бюджету. В такій ситуації інклюзивне навчання має бути профінансоване за рахунок коштів місцевого бюджету, щоб запобігти порушенню права дітей з особливими освітніми потребами на освіту та охорону здоров'я, в тому числі і психічного.

На нашу думку, попри війну, місія держави забезпечити продовження здобуття освіти для осіб з особливими освітніми потребами шляхом створенням всіх необхідних умов з наданням психолого-педагогічного супроводу та корекційно-розвиткових послуг незалежно від місця перебування таких учнів має лишатись незмінною.

В оновленому у 2025 році Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти (Постанова КМУ від 15.09.2021 р. № 957) [5], визначений ефективний інструментарій створення в Україні прозорого механізму гарантування рівного доступу до якісних освітніх, психолого-педагогічних та корекційних послуг особам з особливими освітніми потребами, в тому числі, дітям, які вимушені були змінити місце проживання.

В умовах сьогодення, пріоритетного значення набуває створення в закладах загальної середньої освіти психологічно безпечного та сприятливого середовища й організації своєчасної підтримки всіх учасників освітнього процесу, насамперед учнів з особливими освітніми потребами. На цих пріоритетних напрямках акцентована увага у відомчих нормативно-правових актах, прийнятих протягом 2025 року, зокрема:

- В Листі МОН України «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2025/2026 навчальному році» йдеться, що: «... забезпечення психологічної безпеки для осіб з особливими освітніми потребами є основою для створення безпечного освітнього середовища, адже такі учні мають особливості когнітивних функцій, психо-емоційних процесів, особливості сенсорного і моторного розвитку, тому істотно зростає роль психологічної служби. Своєчасне й систематичне надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки учасникам освітнього процесу сприяє створенню психологічно комфортного освітнього простору. З метою недопущення ускладнення та погіршення їхнього психологічного стану педагогам необхідно звертати увагу на попередження вторинної психологічної травми шляхом організації комфортного, інклюзивного та розвиваючого освітнього середовища, забезпечення заходів, спрямованих на попередження психологічного травмування». [6].

- З метою забезпечення належних умов для здобуття освіти учнями з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей, а також організації системного психолого-педагогічного супроводу в закладах загальної середньої освіти прийнятий Наказ МОН України «Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти» [7].

Наказом затверджена оновлена редакція Положення та визначені базові принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами в закладі освіти.

- У Листі ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році»» основним пріоритетом діяльності психологічної служби в закладах освіти названо - успішне вирішення складних завдань з метою збереження і зміцнення психологічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу. [1].

- Лист МОН України «Про забезпечення підтримки дітей, які мають труднощі в освітньому процесі, пов'язані з можливими розладами психіки та поведінки» містить корисні практичні рекомендації щодо забезпечення тимчасової або постійної підтримки в освітньому процесі дітей, які мають труднощі в освітньому процесі, пов'язані з можливими розладами психіки та поведінки, зокрема депресією, тривожними розладами, розладами харчової поведінки, розладами поведінки тощо [8].

Така бурхлива нормотворча діяльність з унормування правовідносин з надання психолого-педагогічних послуг учасникам освітнього процесу, в тому числі і учням з особливими освітніми потребами є вагомим доказом пріоритетності даного напрямку роботи психологічної служби.

У контексті усвідомлення професійної відповідальності надавачів психолого-педагогічних послуг щодо своєчасного виявлення здобувачів освіти, які потребують підтримки через особливості емоційного та психічного стану, наявність труднощів у навчанні, зумовлених наслідками розладів психіки та/або поведінки, важливого значення набуває організація надання такого виду послуги в освітньому процесі з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей таких учнів.

Безпосередньо наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг займаються педагогічні працівники закладів освіти, іншими педагогічними працівниками на умовах цивільно-правових договорів, фахівці інклюзивно-ресурсних центрів, педагогічні працівники спеціальних закладів освіти.

Подібна практика договірної врегулювання відносин з надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг запроваджена Постановою КМУ № 88 від 14.02. 2017 р. [3], якою також встановлений механізм надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами. Договірне врегулювання порядку надання такого виду освітніх послуг лише підкреслює приватно-правову природу даних відносин та відображає дію принципу свободи договору в освітньому середовищі. В Додатку 3 вищеназваної постанови, запропоновано зразок типового договору на надання психолого-педаго-

гічних послуг, що укладається відповідно до ст.ст. 901-907 Цивільного кодексу України [9].

Отже, теоретичне розуміння специфіки правової природи відносин з надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг, на наш погляд, ґрунтується першочергово на доктринальному розумінні освітньої послуги як об'єкта цивільних правовідносин.

Сучасне розуміння освітньої послуги як об'єкта цивільних правовідносин вирізняється дискусійністю. Відсутність протягом тривалого часу нормативного визначення освітніх послуг та їх кваліфікуючих ознак обумовило низку проблем як практичного характеру, зокрема щодо ідентифікації послугонадавачів в освітній галузі, визначення їх правового статусу, так і науково-теоретичного характеру - щодо розуміння правової природи освітніх послуг як об'єкта правовідносин. Враховуючи складну економіко-правову природу послуги, освітні послуги досить часто в юридичній науковій літературі розглядаються як такі, що мають господарсько-правову чи суто адміністративно-правову природу.

Легальна дефініція поняття «освітня послуга» з'явилась в Законі, відповідно до п. 18 ч. 1 ст. 1 якого: «...освітня послуга - комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання...» [2]. Ч. 1 ст. 1 Закону у 2020 році була доповнена п. 21⁻¹, а саме: «... психолого-педагогічні послуги - комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями...» [2].

На нашу думку, освітня послуга є об'єктом цивільних прав та відповідає усім узагальнюючим рисам, притаманним цивільним послугам як об'єктам, але характеризується специфічними ознаками, що вирізняють її поміж інших видів послуг, зокрема:

- спрямованість дій послугонадавця на задоволення потреби споживача послуги в особливих нематеріальних духовних благах (компетентностях), таких як знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності тощо;
- з метою забезпечення належного виконання зобов'язань з надання освітніх послуг в освітній галузі встановлені стандарти освіти;
- сфера надання освітніх послуг – освітня галузь поєднує приватні та публічні відносини, але освітні відносини, що ґрунтуються на засадах юридичної рівності слід кваліфікувати як цивільно-правові.

Таким чином, освітня послуга – це визначена законом або договором стандартизована дія/комплекс дій суб'єкта освітньої діяльності (послугодавця), спрямованих на задоволення потреби споживача послуги в особливих нематеріальних благах (компетентностях), таких як знання, уміння, навички,

способи мислення, погляди, цінності, що надається безоплатно або, у випадках встановлених законом, на платних засадах. [10, с. 200].

Що ж до психолого-педагогічної послуги як різновиду освітньої послуги, яка надається закладами загальної середньої освіти, вони є важливим інструментом забезпечення психологічно безпечного освітнього середовища та підтримки повноцінного розвитку здобувачів освіти. Вони сприяють ранньому виявленню навчальних і поведінкових труднощів, профілактиці дезадаптації та формуванню навичок саморегуляції й соціальної взаємодії. У контексті інклюзивної освіти такі послуги забезпечують індивідуалізацію навчання, психолого-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами та координацію взаємодії між педагогами, батьками і фахівцями, підвищуючи якість освітніх результатів учнів.

За таких викликів, забезпечення надання якісних психолого-педагогічних послуг для учнів з особливими потребами, які потребують посиленої підтримки та підвищеної уваги є важливим завданням адміністрації закладів освіти, особливо в умовах воєнного стану, що в кінцевому результаті обумовило прискорену цифровізацією галузі.

Сучасний етап реформування освіти пов'язаний із цифровими трансформаціями, а формування цифрових навичок стало базовою потребою не тільки споживачів онлайн освітніх послуг, але і пересічних громадян, що на нашу думку, свого часу було спричинено пандемією коронавірусу. Надання освітніх послуг в умовах пандемії корона вірусу COVID-19 загострило проблему застосування інноваційних технологій та актуалізувало набуття цифрових навичок. Вітчизняна освітня галузь на сучасному етапі має забезпечити формування інформаційно-цифрових компетентностей усіх учасників освітнього процесу. Цифровий освітній простір передбачає нову модель взаємин суб'єктів відносин з надання освітніх послуг на онлайн-платформах, що має зробити освітній процес креативним, мобільним та індивідуальним задля забезпечення прав громадян на якісну освіту. При цьому цифрові технології не замінюють вчителя (практичного психолога, соціального педагога, викладача, наставника, вихователя тощо), а лише доповнюють його.

Теперішній етап розвитку психологічної служби визначають ключові напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році, серед яких першочергове місце посідає цифровізація - використання онлайн-платформ для консультування, навчання, ведення документації та здійснення моніторингу психоемоційного стану здобувачів освіти. [1]

Такі зміни обумовили не лише унормування цих процесів, але і формування державної візії цифрової трансформації усієї системи освіти та зміни базових підходів до надання психологічної допомоги. За такого державницького бачення, освітня галузь України має відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку. З початком повномасштабної війни, задля

створення умов для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій МОН України надало рекомендації щодо забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні, а саме надання психологічних послуг учасникам освітнього процесу за допомогою інформаційно - комунікаційних технологій та проведення консультацій через електронний «Кабінет психолога/соціального педагога», що були створені на вебсайтах закладів освіти та ін.

Нещодавно КМУ затвердив Порядок надання послуг у сфері психічного здоров'я з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [11], хоча дана постанова не визначає механізм надання психолого-педагогічних послуг в онлайн форматі у системі освіти, вбачається, що застосування у певних випадках такого формату може бути корисним для школярів, які живуть у віддалених населених пунктах, мають труднощі з пересуванням або опинилися в умовах, де офлайн формат надання послуги є неможливим. Даний Порядок чітко встановлює вимоги до надавачів послуг, визначає технічні вимоги та зобов'язання щодо захисту персональних даних тощо.

Беззаперечно, що використання ІКТ має низку переваг (розширення доступу до віддалених регіонів, скорочення часу на поїздки та підвищення професійної ефективності).

Проте використання онлайн психологічно-педагогічних консультацій в школах все ще застосовується поодинокі. Консультативна телемедицина є ефективною переважно у сфері охорони здоров'я, але може надати вкрай необхідну допомогу шкільному персоналу та батькам, шкільним психологам забезпечити гнучкість у графіку, а також можливість надавати послуги з оцінювання учням.

На нашу думку, більше занепокоєння викликає те, що заклади освіти можуть надавати перевагу онлайн послугам особистому прийому. Це може стати потенційною проблемою. Оскільки надання психолого-педагогічної послуги в такому форматі порушує питання необхідності присутності помічників у кімнаті з ними, щоб допомогти в адмініструванні або вирішувати будь-як проблеми з поведінкою (у випадку надання психолого-педагогічних послуг у закладах загальної середньої освіти мова йде про асистента учня (ст. 26 Закону України «Про повну загальну середню освіту» [12]).

Досвід асистентів учня є надзвичайно різноманітний. Це може призвести до переривання послуг через різні дії з боку асистентів, такі як надання зворотного зв'язку батькам на основі спостереження за сеансом консультування або надання вказівок щодо виконання завдання, що може спотворити результати. Окрім того, певне занепокоєння під час організації онлайн формату консультування може викликати питання забезпечення належного захисту конфіденційності та інформаційної безпеки. Слід також зважати на валідність використаних методик, багато з яких стандартизовані

під офлайн формат. Певні труднощі також можуть бути пов'язані із підвищеними вимогами до компетентності надавачів послуг.

Висновки. Нормативні визначення «освітньої послуги» та «психолого-педагогічних послуг» створюють підстави для їх розгляду як об'єктів правовідносин і застосування цивільно-правових інструментів регулювання. Цифровізація психологічних послуг є необхідним інструментом забезпечення безперервності підтримки, але потребує уніфікованих стандартів безпеки й захисту даних та врахування ризиків онлайн-формату (конфіденційність, валідність методик, роль асистента учня, компетентність фахівців) та не завжди може бути використано як формат надання психолого-педагогічних послуг.

Підсумовуючи слід зазначити, що в Україні наразі сформована модель надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг для осіб з особливими освітніми потребами, створено різні можливості і варіанти для забезпечення послуг на договірних засадах в умовах інклюзивного навчання. Вітчизняне освітнє середовище в сучасних умовах стрімко адаптується до умов війни та здатне задовольняти потреби дітей з особливими освітніми потребами незалежно від місця перебування з урахуванням їх індивідуальних потреб.

Література:

1. Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» Лист ДНУ ІМЗО від 07.07.2025 № 21/08-586. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1109>
3. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: Постанова КМУ від 14.02.2017 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF/print>
4. Про розподіл у 2025 році субвенції на підтримку осіб з особливими освітніми потребами: Лист МОН України № 1/176-25 від 06.01.2025 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-rozpodil-u-2025-rotsi-subventsii-na-pidtrymku-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy>
5. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: Постанова КМУ від 15.09.2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#n13>
6. Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2025/2026 навчальному році: Лист МОН України № 1/17666-25 від 26.08.2025 р. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>
7. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти: Наказ МОН України № 787 від 29.05.2025 р. URL: <file:///C:/Users/PC/Downloads/68adab7ce6ab7638400192.pdf>
8. Про забезпечення підтримки дітей, які мають труднощі в освітньому процесі, пов'язані з можливими розладами психіки та поведінки: Лист МОН України від 01.10.2025 № 1/20608-25. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon.pdf>

9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

10. Світлак І.І. Цивільні правовідносини з надання послуг в умовах цифровізації: монографія. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2021. 343 с.

11. Порядок надання послуг у сфері психічного здоров'я з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: Постанова КМУ від 0312.2025 р. № 1604. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-nadannia-poslul-u-sferi-psykhichnoho-zdorovia-z-vykorystanniam-informatsiino-komunikatsiinykh-tekhnologii-1604-031225>

12. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

References:

1. Pro metodychni rekomendatsii «Priorityetni napryamy roboty psykholohichnoi sluzhby u systemi osvity Ukrainy v 2025/2026 navchalnomu rotsi» Lyst IMZO vid 07.07.2025 № 21/08-586 [On methodological recommendations "Priority areas of work of the psychological service in the education system of Ukraine in the 2025/2026 academic year" Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 07.07.2025, № 21/08-586]. mon.gov.ua. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf> [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy Pro osvitu vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII [Law of Ukraine on education from 05.09.2017, № 2145-VIII]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n1109> [in Ukrainian].

3. Pro zatverdzhennia Poryadku ta umov nadannia subventsiyi z derzhavnoho byudzhetu mistsevym byudzhetam na nadannia derzhavnoyi pidtrymky osobam z osoblyvymy osvitnimy potrebamy: Postanova KМУ vid 14.02.2017 r. № 88 [On approval of the Procedure and conditions for providing subventions from the state budget to local budgets for providing state support to persons with special educational needs: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 14.02.2017, № 88]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF/print> [in Ukrainian]

4. Pro rozpodil u 2025 rotsi subventsii na pidtrymku osib z osoblyvymy osvitnimy potrebamy: Lyst MON Ukrayiny № 1/176-25 vid 06.01.2025 r. [On the distribution in 2025 of subsidies to support persons with special educational needs: Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1/176-25, from 06.01.2025]. mon.gov.ua. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/npa/pro-rozpodil-u-2025-rotsi-subventsii-na-pidtrymku-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy> [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Poryadku orhanizatsii inklyuzyvnoho navchannia u zakladakh zahalnoi serednoi osvity: Postanova KМУ vid 15.09.2021 r. № 957 [On approval of the Procedure for organizing inclusive education in general secondary education institutions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 15.09.2021, № 957]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#n13> [in Ukrainian].

6. Pro orhanizatsiiu osvitnoho protsesu ditey z osoblyvymy osvitnimy potrebamy u 2025/2026 navchalnomu rotsi: Lyst MON Ukrainy № 1/17666-25 vid 26.08.2025 r. [On the organization of the educational process of children with special educational needs in the 2025/2026 academic year: Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1/17666-25, from 26.08.2025]. mon.gov.ua. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf> [in Ukrainian].

7. Prymirne polozhennia pro komandu psykholoho-pedahohichnoho suprovodu uchnya z osoblyvymy osvitnimy potrebamy v zakladi zahalnoi serednoyi osvity: Nakaz MON Ukrainy

№ 787 від 29.05.2025 р. [Model regulation on the team of psychological and pedagogical support for a student with special educational needs in a secondary education institution: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 787, from 29.05.2025]. Retrieved from: <file:///C:/Users/PC/Downloads/68adab7ce6ab7638400192.pdf> [in Ukrainian].

8. Pro zabezpechennia pidtrymky ditey, yaki mayut trudnoshchi v osvithomu protsesi, povyazani z mozhlyvymy rozladamy psykhyky ta povedinky: Lyst MON Ukrainy vid 01.10.2025 № 1/20608-25 [On providing support for children who have difficulties in the educational process related to possible mental and behavioral disorders: Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 01.10.2025, № 1/20608-25]. mon.gov.ua. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon.pdf> [in Ukrainian].

9. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV [Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine from 16.01.2003, №435-IV]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

10. Svitlak, I.I. (2021). Tsyvilni pravovidnosyny z nadannia posluh v umovakh tsyfrovizatsii [Civil legal relations on the provision of services in the context of digitalization]. Ternopil: VPC «Universytetska dumka» [in Ukrainian].

11. Poryadok nadannia posluh u sferi psykhychnoho zdorovya z vykorystanniam informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy: Postanova KМУ vid 03.12.2025 r. № 1604 [Procedure for the provision of mental health services using information and communication technologies: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 03.12.2025, № 1604]. [kmu.gov.ua](https://www.kmu.gov.ua). Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-nadannia-posluh-u-sferi-psykhychnoho-zdorovia-z-vykorystanniam-informatsiino-komunikatsiynykh-tekhnolohii-1604-031225> [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy Pro povnu zahalnu seredniu osvitu vid 16.01.2020 r. № 463-IX [Law of Ukraine on complete secondary education from 16.01.2020, № 463-IX]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].